

Дидактическа задача: Прочетете текста и го преразкажете подробно от името на Нешко.

СЪРЦЕ

Ангел Каралийчев

Нешко Татарчето. Зъбите му лъщят като седефена броеница, усмивката му се пука като цветна пъпка на устните. Сиротно малко момче. То не знае какво е бащина грижа или топла майчина ръка. Преди шест години го намериха край плета на селското гробище, повито в една скъсана пеленка, отнесоха го на баба Тиша, дете мете църквата. Стара самотна жена, която нямаше близка душа, а животът ѝ полека догаряше като восъчна свещ. Тя взе на ръце новороденото и се обърка. Милост задави сърцето ѝ, сълзи напълниха очите ѝ. Прибра си го вкъщи, почна да му дава краве мляко и си го отгледа. Кръстиха го Найденчо, но децата му викаха Нешко Татарчето, защото беше черно момче...

Като зърна от скъсана броеница се ронеха и падаха годините на баба Тиша, очите ѝ сълязяха, а ръката, върху която спеше Нешко нощем, закоравя и се втвърди. Но тая десница за малкото момче беше като пухена възглавничка.

Една сутрин старата църковна прислужница събуди рано Нешко и му рече:

– Иди, бабиното момче, в гората, да събереш сухи дърва, че да сваря едно гърне копривена чорба. Да видиш каква хубава коприва е порасла край църковния двор!

Нешко се завтече през поляната към гората. Събра цял куп клони, нарами ги и тръгна към село. Като се връщаше, набра и една китка узрели ягоди за баба Тиша. Както вървеше, по едно време чу конски тропот. Обърна се и видя, че след него иде каруца. [...] Когато каруцата наближи, Нешко позна момчето. То беше Трайчо, на Делчо каруцаря момчето. Връщаше от града празна каруца.

– Може ли да сложа отзад дървата, да не ми тежат? попита Нешко.

– Може! – отвърна Трайчо, без да спре.

Татарчето настигна каруцата и намести дървата, след туй седна отзад, като опря гръб на дъното. Но щом се намести, Трайчо замахна силно с камшика, удари конете, те се втурнаха. Нешко се люшна, изхлузи се и падна на земята. Удари си челото. Ягодите и дървата отхвъркнаха настрани. Трайчо препусна и дигна облак прах.

Нешко дълго стиска удареното си чело, сетне преглътна сълзите и нарами пак вързопа. Като мина железопътната линия, той спря на гарата да си почине. Тъкмо в туй време забуча утринният влак и най-последният вагон спря пред Нешко.

– Хей, момченце, дай тук ягодите! Колко пари искаш? – извика някой от вагона.

Нешко се обърна и тръгна към прозореца. Подаде ягодите. Една женска ръка пое китката и му пусна един лев в детската шепка.

Малкото сираче, което за първи път видя парà в ръката си, бързо забрави падането от каруцата, грабна дървата и хукна към къщи. Дървата подаде на баба Тиша, а лева потули под една керемидата зад високия каменен паметник на падналите опълченци.

На другия ден Татарчето отиде пак за ягоди и се върна с още един лев. Всеки ден то причакваше влака с китка сочни червени ягоди, а когато ягодите презряха, Нешко тръгна да събира меки круши и ги продаваше с паничка на пътниците – по два лева паничката. Под керемидата изкопа трапчинка и почна да я пълни с левове.

Лятото се търколи. Къпините почерняха. Всичките круши опадаха. Почна да гори шумата. Един ден неочаквано пламна долната махала. Някой беше изтървал огън и пожарът избухна. До вечерта седем къщи се превърнаха в пепел. Изгоря и къщата на Делчо каруцарина. Оцеля само сайвантът, дете прибираще конете. Делчо не знаеше къде да се дене от мъка. Въртя се два-три дена, сетне продаде конете и каруцата, огради под сайванта една стаичка, настани Трайчо и жена си там и замина да търси работа в града.

Понесоха се гарвани над нивите. Облаци забулиха небето. Заваляха есенните дъждове. Опустяха разкаляните селски пътища. Веднъж баба Тиша накара Нешко да се покачи на покрива и да смени счупената керемидата, която пропускаше дъждовната вода на тавана. Нешко свърши работата и се изправи до комина. Загледа се към гората, над която валеше проливен дъжд. Ето че по разкаляния път се зададе момче, натоварено с вързоп дърва. То газеше босо, със запретнати крачоли и краката му бяха посинели от студ. Когато наближи до църковната ограда, Нешко го позна: Трайчо.

– Горкият Трайчо! – проговори Татарчето и замислено се загледа подире му: шляпа, шляпа! Сетне слезе, отиде до паметника, изгреба всичките левове, които беше събрал през лятото. Напълни джоба си и се завтече към Пъшовия дюкян. Попита Пъшо колко струват едни гумени цървулки, след което му наброи цяла купчина левове. Взе цървулките и се върна вкъщи.

Разказа на баба Тиша всичко и накрая рече:

– Иди сега, бабо, занеси цървулите на Трайчо, те са за него. Той е голямо момче, ходи на училище, ходи и в гората за дърва. Ще му премръзнат краката, ако гази бос в студената кал.

– А за тебе, моето момче? – попита баба Тиша.

– Аз съм лесен. Цяла зима ще стоя вкъщи. А догодина, додето тръгна на училище, ще спечеля пари колкото за цървули, а и на тебе ще купя едни очила.

Баба Тиша се просълзи, прегърна милостивото сираче и го целуна по челото.

Непознати думи:

сайвант – подслон, навес